

Osmo izdanje međunarodnog festivala jednominutnog i kratkog filma Mr. Vorky: Film i muzika

Cinema in Tune

Još od perioda nemog filma, kada su živi muzički nastupi dopunjavali senzaciju pokretnih slika u bioskopu, filmsko i muzičko stvaralaštvo mogu se tumačiti kao dva nerazdvojna polja savremene kulture (žanr filmskog mjuzikla takođe je nastao u nemom periodu). Baš u vreme kada je Slavko Vorkapić tokom Prvog svetskog rata boravio u Parizu, u ovom gradu stvarali su kompozitori impresionizma i simbolizma koji su obeležili kulturu dvadesetog veka: Klod Debisi, Erik Sati i Moris Ravel. Njihove kompozicije doprineće razvoju modernog zvuka koji je ostao jedinstven i uticajan po svojim modulacijama. Koristeći egzotičnu, do tada zaboravljenu pentatonsku skalu i unoseći inovacije u tonalitetu koji nije zasnovan na harmonijskom, već na melodijskom ključu ovi kompozitori uz Gustava Malera i Antonjina Dvoržaka, uticali su na izvođače kao što su Igor Stravinski, Bela Bartok i Džordž Geršvin. Njihov će se uticaj proširiti na buduće žanrove popularne muzike džez i bluz (često korišćenim za filmske soundtrake), kao i na orkestarsku filmsku muziku (često korišćenu za filmske skorove).

Iako nije direktno bio pod uticajem ovih muzičkih simbolista, Vorkapić je posredno preko svojih filmova ostavio traga u eksperimentalnom modernizmu, kinestetičnom impresionizmu i audiovizeulnom simbolizmu pokretnih slika. Njegov avangardni uticaj oslikava se u sekvencama koje je lično režirao za potrebe mnogih holivudskih filmova, posebno u uvodnoj sceni filma *Crimes Without Passion* Bena

Hehta u kojoj je Vorkapić svoj poznati rediteljsko-montažni stil primenio koristeći muziku Ludviga van Betovena.

U svojim čuvenim konceptualnim filmovima *Fingalova pećina* i *Šuma šumori*, jedinstvenim činom umetničkog podržavanja prirode, Vorkapić poistovećuje ritam filmske montaže sa ritmom muzike Vagnera i Mendelsona, kao i prirodu filmskog izraza sa korenima modernističkog pokreta u muzici devetnaestog veka. Možda se iza ovih impresivnih audiovizuelnih senzacija nalazi ključ za razumevanje celokupne estetike filma, sposobne da nas uveri kako celuloidni cvet može ponekad biti lepši od stvarnog cveta, umetnički mimezis stvarniji od flore i faune, a dizajn i montaža zvuka čulno sugestivnija od neposrednih zvukova žive prirode. Ovaj moderni svet sintetičke lepote razvio se do neslućenih, danas i do nesuvislih granica svetske kinematografije. Možda umesto produkcije novih visokobudžetnih filmova, treba češće projektovati Vorkijev eksperiment dvadesetog veka u flešu memorije novog milenijuma. Osmo izdanje festivala posvećeno je gledanju i slušanju harmonije između filma i muzike, *In The Key of Mr Vorky*.

The Firefly, Robert Z. Leonard (1937)

Fingalova pećina (Moods of the Sea) Slavko Vorkapić (1941)

Šuma šumori (Forest Murmours) Slavko Vorkapić (1947)

Građanin ker, Marko Kostić (2007)

Muzičar, Milan Milosavljević (2009)